

علی شریعتی معتقد به اصلاح انقلابی بود

نگاهی به اندیشه دکتر شریعتی به‌بهانه سالروز درگذشتش

گروه سیاسی

تفکرات دکتر علی شریعتی چه تأثیری بر گفتمان‌های اصلاحی پس از انقلاب اسلامی گذاشت؟ چرا هر دو جریان اصول‌گرا و اصلاح‌طلب از تفکرات دکتر شریعتی خوانش‌های خاص خود را ارائه می‌کنند؟ آیا مفهوم انقلابیگری و هر لحظه انقلابی بودن که امروز برخی در فضای سیاسی ایران استفاده می‌کنند، وام‌گرفته از مفهوم انقلابیگری در تفکرات دکتر شریعتی است و جنبه انقلابیگری نظام جمهوری اسلامی براساس تفکرات دکتر شریعتی شکل گرفته است؟ دکتر شریعتی به چه طریق تلاش می‌کرد بین سوسیالیسمی که به آن اعتقاد داشت، با آموزه‌های دینی پیوند ایجاد کند؟ این پیوند به چه میزان بر شکل‌گیری شاکله فکری نظام جمهوری اسلامی و جریان‌های سیاسی بعد از انقلاب تأثیر گذاشت؟ برای پاسخ به این سوالات بنیادین و کلیدی که امروز می‌تواند به بسیاری از ابهام‌ها درباره زیربنای فکری نظام جمهوری اسلامی و جریان‌های سیاسی پاسخ بدهد، با دکتر احسان شریعتی، پژوهشگر حوزه آندیشه و فرزند دکتر علی شریعتی، گفت‌وگو کرده‌ایم که مشروح آن را در ادامه از نظر می‌گذرانید.

● **تفکرات دکتر شریعتی از نظر سیاسی بیشتر به راست گرایش دارد یا چپ؟ چرا هم جریان راست سیاسی از تفکرات ایشان برداشت‌های خاص خود را دارد و هم جریان چپ از آموزه‌های دکتر شریعتی بر گفتمان خود استفاده می‌کند؟** تفکرات دکتر شریعتی متعلق به دوران قبل از انقلاب و قبل از استقرار نظام جمهوری اسلامی است، این در حالی است که گرایش‌های سیاسی راست و چپ با اصول‌گرا و اصلاح‌طلب در درون نظام جمهوری اسلامی شکل گرفته است. از نظر گفتمانی بین انقلاب و نظام، یک چرخش پارادایمی و سرمشقی به‌وجود آمد که به نظام دینی یا فقهی معروف شد، با این حال پس از پایان جنگ و تاواسط دهه ۷۰ گفتمانی در کشور شکل گرفت که به دنبال تعدیل حرکت‌های رادیکال گذشته بود. این گفتمان در نهایت به گفتمان اصلاحات منجر شد که به‌نوعی بازگشت به آرمان‌های اولیه انقلاب بود. در نتیجه اصول‌گرای و اصلاح‌طلبی جریان‌های سیاسی هستند که در دکتر یسن جمهوری اسلامی و پس از دوران

دکتر شریعتی به‌وجود آمده‌اند. دکتر شریعتی در قبل از انقصاب، متعلق به نواندیشان دینی و نوگرایان ملی بوده است، منظور از نوگرایان ملی، مجموعه روشن‌فکرانی است که از دوران مشروطه تا زمان انقلاب اسلامی خواستار ورود به عصر تجدد، دموکراسی، برابری و قانون بوده‌اند.

● **برخی تحلیلگران بیان می‌کنند تأکید و پافشاری دکتر شریعتی بر انقلاب بود و هر لحظه انقلابی بودن یکی از پایه‌های اصلی بدکترین فکری جمهوری اسلامی شده است. شما این موضوع را تأیید می‌کنید؟**

در گفتمان جمهوری اسلامی دو مفهوم انقلابی و اصول‌گرایی با هویت با جنبه محافظه‌کارانه ادغام شده است. به‌صورت شفاف به این مسئله «انقلاب محافظه‌کارانه» یا «محافظه‌کاری انقلابی» گفته می‌شود. از نظر ماهیتی نیز این دو مفهوم باهم در تناقض قرار دارند. انقلاب یک مفهوم مدرن است که از زمان انقلاب کبیر فرانسه وارد ادبیات سیاسی جهان شد. معنای آن نیز این بود که باید با گذشته یک گسست رادیکال صورت بگیرد. وضعیت به شکلی بود که انقلابیون به‌صورت نمادین سر شاه مخلوع را با گیوتین از بدن جدا کردند تا نشان دهند که انقلاب آن‌ها هیچ‌سنگینی با گذشته ندارد. به‌صورت طبیعی مفهوم انقلاب با مفهوم محافظه‌کاری دو مفهوم نامتجانس هستند.

دلیل این مسئله نیز این است که انقلاب علیه محافظه‌کاری است. بازارگان در کتاب انقلاب در دو حرکت اعلام می‌کند: «انقلاب یک مفهوم مدرن است که در جمهوری اسلامی مورد حمایت اسلام‌گرایان قرار گرفته است». چپ‌ها معمولاً از دموکراسی، برابری و حقوق بشر دفاع می‌کنند و راست‌ها معمولاً از عدالت و انقلاب که در گذشته به گفتمان چپ تعلق داشته است، این در حالی است که در گفتمان جمهوری اسلامی این مفاهیم جابه‌جا شده است و راست‌ها از شعارهای چپ‌ها حمایت می‌کنند و در مقابل چپ‌ها، شعارهای راست‌ها را مطرح می‌کنند.

● **دکتر شریعتی نیز از انقلاب محافظه‌کار یا محافظه‌کاری انقلابی حمایت می‌کرد؟**

رویکرد دکتر شریعتی همواره در مقابل سنسنت‌گرایان و بنیادگرایان قرار داشته است. در انقلاب اسلامی مردم دکتر شریعتی را

به‌عنوان معلم انقلاب می‌شناختند. شهید بهشتی در جایی بیان می‌کنند که انقلاب اسلامی را از نظر سیاسی، امام خمینی رهبری می‌کردند. رهبری فکری انقلاب با دکتر شریعتی بود و برخی گروه‌های سیاسی در زمینه تشکیلاتی تأثیرگذار بودند، با این حال تفکرات دکتر شریعتی بر همه جریان‌های فکری و سیاسی بعد از انقلاب تأثیر گذاشت. تفکرات شریعتی هم بر کسانی که وارد دستگاه حاکمیت شده بودند، تأثیر گذاشت و هم در بین کسانی که به اپوزیسیون تبدیل شدند، به‌چشم می‌خورد. دکتر شریعتی به‌دنبال یک انقلاب زودرس سیاسی نبود، بلکه به‌دنبال یک انقلاب همه‌جانبه فکری اجتماعی بود تا نهادهای دموکراتیک مستقر شوند. دکتر شریعتی بیشتر به‌دنبال یک حکومت سوسیال دموکراتیک بود.

● **دیدگاه‌های دکتر شریعتی در بار دولت سوسیال دموکراسی چه تأثیری بر جریان‌های اصلاحی پس از انقلاب گذاشت؟ کدام جریان‌های سیاسی، خوانش بیشتری از گفتمان سوسیال دموکراسی دکتر شریعتی داشتند؟ جریان اصلاحات که پس از خرداد ۷۶ در ایران روی کار آمد، به چه میزان از این گفتمان استفاده کرد؟**

اصلاح‌گری دارای دو معنای متفاوت است؛ یک اصلاح دینی یا رفرماسیون که در برخی کشورهای اروپایی مانند آلمان و انگلیس صورت گرفت و به اصلاح سیاسی نیز منجر شد؛ البته این اصلاح سیاسی بدون خشونت و غیرفقرآمیز صورت گرفت. از سوی دیگر در کشورهایمانند فرانسه که اصلاح‌گری دینی صورت نگرفته بود، کشمکش بین دولت ملی و واتیکان همچنان ادامه پیدا کرد. به همین دلیل اگر اصلاح‌طلبی را به معنای اصلاح‌گری دینی تلقی کنیم، دکتر شریعتی یک اصلاح‌طلب دینی است. معنای دیگر اصلاح‌طلبی، اصلاح‌طلبی سیاسی است که در ایران از دوران امیر کبیر، مصدق و دوران پس از مصدق در کشور وجود داشت و پس از انقلاب نیز به شکل دیگری در صحنه سیاسی ایران فعالیت می‌کرد.

● **شما بیان می‌کنید دکتر شریعتی از نظر دینی، اصلاح‌گر دینی و چپ است. آیا از نظر سیاسی نیز دکتر شریعتی چپ است؟**

دکتر شریعتی به روشی معتقد است به نام اصلاح انقلابی یا انقلاب اصلاحی که در گفتمان خود به تشریح آن پرداخته است. روش دکتر شریعتی از نظر سیاسی در ساختارها تغییراتی را به‌وجود می‌آورد اما گذشته را ریشه‌کن نمی‌کند. شریعتی برای مردم این حق را قائل بود که به‌هر نحو ممکن، خواست و اراده خود را محقق کنند

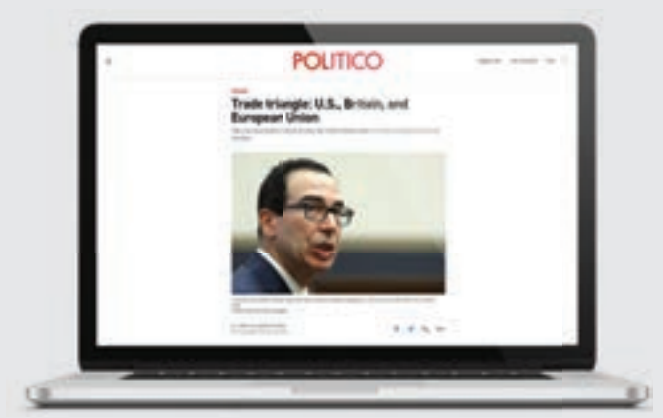
مثلث روابط تجاری بریتانیا، آمریکا و اتحادیه اروپا

میان ایالات متحده و اتحادیه اروپا، بروکسل را تحت‌فشار قرار دهد.» وی می‌گوید: در صورت موفق نشدن مذاکرات پسابر گزیت، زنجیره تأمین بریتانیا در بازارهای اتحادیه اروپا به‌سرعت متوقف می‌شود، این در حالی است که اتحادیه اروپا نگران روی گرداندن بریتانیا از استانداردهای خود در زمینه‌های کلیدی مانند کشاورزی است. سینگام می‌گوید: «اگر توافقی میان ایالات متحده و بریتانیا صورت نگیرد، به‌طور طبیعی اتحادیه اروپا درباره موقعیت خود در مذاکرات با بریتانیا، احساس راحتی بیشتری می‌کند.» یکی از ناظران تجاری در لندن، درباره توافق تجاری بریتانیا با آمریکا برای تهدید اتحادیه اروپا، اظهار می‌کند: «هرگز کارهای غیرمنطقی‌ای را که حسادت می‌تواند شما را به انجام آن‌ها وادار کند، دست‌کم نگیرید.»

با این حال برخی بر این باورند که بریتانیا به‌اشتباه تصور می‌کند که می‌تواند اتحادیه اروپا را در حوزه تجارت، تهدید کند و تجارت حیاتی خود با این بلوک را به خطر بیندازد. بریتانیا تاکنون نیز با پذیرش موانع

تجاری جدید در سراسر اتحادیه، بخش مهمی از نفوذ خود در اروپا را از دست داده است، بنابراین تهدیدهای بریتانیا معقول به نظر نمی‌رسد، زیرا به‌وضوح مشخص است که اتحادیه اروپا، شریک تجاری بسیار مهم‌تری نسبت به ایالات متحده برای بریتانیاست. این کشور برای حدود نیمی از صادرات خود، به اتحادیه اروپا متکی است، در حالی که این میزان در آمریکا، تقریباً یک پنجم کل صادرات بریتانیاست.

در این بین، برخی کارشناسان تجاری

کارگران بازنشسته و یک تبعیض دیگر!

افزایش یابد، اعتبار آن را باید دولت تأمین کند و میزان افزایش حقوق بازنشستگان تأمین اجتماعی باید در همه سطوح یکسان باشد. چندسالی است که این تبعیض تکرار می‌شود. هیچ دلیلی ندارد کارگر بازنشسته‌ای که یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان در یافت می‌کند، شامل ۲۶درصد افزایش حقوق شود، اما کارگری که یک میلیون و ۶۰۰ هزار تومان حقوق می‌گیرد، ۱۵درصد به علاوه ۱۶۴ هزار تومان افزایش حقوق داشته باشد. حتی کارگر بازنشسته‌ای که حداکثر حقوق بازنشستگی را هم دریافت می‌کند، نباید مشمول این تبعیض باشد. زیرا او در زمان شاغل بودن به میزان حداکثر حقوق حق بیمه پرداخته است. اینکه سازمان تأمین اجتماعی منابع لازم را برای افزایش یکسان حقوق همه بازنشستگان ندارد، قطعاً به سوءمدیریت این سازمان برمی‌گردد که نتوانسته است سرمایه حق بیمه کارگران را به سوددهی مناسب برساند. شرکت سرمایه‌گذاری سازمان تأمین اجتماعی «شستا» یکی از بزرگ‌ترین هلدینگ‌های اقتصادی کشور است که طی سالیان متمادی حیاط خلوت جریان‌های سیاسی حاکم بر دولت‌ها بوده است و به دلیل سوءمدیریت مدیران ناکارآمد دولتی و سیاسی دارای شرکت‌هایی اغلب زیان‌ده یا بازده اقتصادی اندک است. این در حالی است که مدیران دولتی این شرکت‌ها از حقوق‌های نجومی به‌خوردارند. یکی دیگر

بخشند

عقیده دارند که واشنگتن و اتحادیه اروپا می‌توانند از بریتانیا، به‌عنوان اهرم فشار بر یکدیگر استفاده کنند. یکی از مقامات اتحادیه اروپا می‌گوید: «بدیهی است که اکنون اطلاعات زیادی نداریم، اما شنیده‌ایم که آمریکایی‌ها تاحدودی از این مذاکره، استفاده ابزاری خواهند کرد، زیرا آن‌ها می‌دانند که انگلیسی‌ها به این موقعیت نیاز دارند.» واشنگتن تلاش می‌کند در زمینه‌هایی که با بریتانیا اختلاف‌نظر دارد، مانند اختلافات

سیدعباس موسوی، سخنگوی وزارت خارجه:

ایران چهار دهه است که میزان برادران و خواهران افغانستانی است بدون هیچ مدرنمید آرزومندیم که صلح بر این کشورها حاکم شود.

در فرایند تحولات سیاسی اخیر در افغانستان، مشاهده کردید که ایران تلاش کرد مشکلات به‌وجودآمده حل شود و دولت واحد و یکپارچه‌ای بر افغانستان حاکم شود.

ویدئو

و دوست شود تا از آنان و همراه با آنان گردد.

بر خورد بدون تبعیض با فساد

حجت‌الاسلام سیدابراهیم رئیسی، رئیس قوه‌قضائیه یکی از برنامہ‌های مهم دستگاه قضایی را مبارزه بدون تبعیض با فساد دانست و گفت که در اولین جلسه سران قوا بعد از تصدی مسئولیت قوه‌قضائیه و در تشریح برنامه‌های خود تأکید کرده است هر مستندی که درباره فساد به دستگاه قضایی ارجاع شود و هر پرونده‌ای که در این زمینه تشکیل شود، قاطعانه و عادلانه رسیدگی می‌شود. هیچ پرونده‌ای را در دستگاه قضایی زیر میز نمی‌گذاریم و همه پرونده‌ها روی میز قضاات هستند و رسیدگی می‌شوند.

میزان

انتخابات آمریکا تأثیری بر سیاست ایران ندارد
سیاست‌های ایران تغییری نکرده است. تا زمانی که آمریکا به میز مذاکره بازنگردد و برجام را نپذیرد، سیاست‌ها تغییری نخواهد کرد. صحبت‌های آقای ظریف در این خصوص براساس پیش‌بینی معمول هر دیپلماتی است که این یک کار معمول در دیپلماتیک نیست. نتیجه انتخابات آمریکا تأثیری بر سیاست خارجی ایران ندارد. درباره خودکشی یک کارگر بر سر فقر به محض انتشار خبر، فوراً پیگیر موضوع شدیم و علل و عوامل آن بررسی شد. جان یک نفر هم برای ما اهمیت دارد. اوج کرونا در کشور نداریم، بلکه استان‌هایی که تجربه اوج بیماری را نداشته‌اند، با افزایش بیماری روبه‌رو شده‌اند.

اعتمادآنلاین

روابط ایران و ترکیه به مشورت‌های مستمر نیاز دارد

روابط دو کشور ایران و ترکیه در حوزه‌های مختلف، تنگاتنگ است اما نیاز به مشورت‌های مستمر دارد. به‌دلیل کرونا این مشورت‌ها در سطوح بالای دو کشور انجام شده است. هرچند که رؤسای جمهوری و وزرا و مسئولان کمیسیون مشترک، تلفنی گفت‌وگو کردند، ضروری دیدم سفری به ترکیه برای مسائل دوجانبه و گفت‌وگو درباره از سرگیری روابط اقتصادی و همکاری‌های انرژی و مسائل منطقه‌ای داشته باشیم.

ایسنا

نمایندگان چه زمانی دچار فساد می‌شوند؟

اگر هیئت رئیسه مجلس و رئیس مجلس کسی باشد که هیچ حاشیه‌ای نداشته باشد و اطمینان محض باشد، بسیاری از مسائل حاشیه‌ای حذف می‌شود. حقوق نمایندگی آن‌قدر نیست، ۸میلیون تومان است. هزینه‌های نمایندگی هم خیلی بالاست. دوبرابر این پول هم بگیرند، کفاف این خرج‌ها را نمی‌دهد، پس معلوم است که زدونند می‌شود. چه زمانی نماینده زدوبند می‌کند؟ هنگامی که رئیس مجلس، قائل به تسامح و تساهل باشد و این رفتارها را نادیده بگیرد.

برنا

اصلاحات هنوز به انتخابات ۱۴۰۰ ورود نکرده است

هنوز اصلاح‌طلبان به موضوع چگونگی حضور در انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰ ورود نکرده‌اند، بااین حال طبیعی است که ذهن‌ها به‌سوی برخی اصلاح‌طلبان مثل جهانگیری یا عارف برود که در انتخابات ۹۲ و ۹۶ حضور داشته‌اند. اصلاح‌طلبان برای انتخابات ۱۴۰۰ باید از نیروهای اصلاح‌طلب حمایت کنند، زیرا نیروهای باتجربه و کارآمد زیادی در میان اصلاح‌طلبان حضور دارند و نباید به‌سمت نامزد نیابتی بروند.

ایسنا

تندروی، به وجه مجلس آسیب می‌زند

اینکه در مجلس چند نماینده که مقداری مشی رادیکال دارند، نطق‌هایی علیه دولت کردند، بحث این‌ها همیشه در همه مجالس هستند اما نکته مهم این است که مشی غالب مجلس، تندروی نباشد. اگر تندروی رویه غالب مجلس شود، به وجهه آن آسیب می‌زند؛ البته اکنون این‌طور نیست، اما مجلس باید دقت کند که هم اسیر تندروی و هم دچار رفتارهای عوام‌فریبانه، سطحی و زودگذر نشود.

ایلنا

سفر سردار قآنی، ارتباطی به آمریکا ندارد

آقای قآنی هرگاه به عراق آمد، با دعوت رسمی و هماهنگی مسئولان عراقی بود و همه این سفرها در راستای تقویت روابط دو کشور است. گفت‌وگوهای عراقی آمریکایی، تصمیم داخلی مسئولان عراقی است و اگر پارلمان عراق از تصمیم‌های دولت حمایت کند، ما نیز حمایت می‌کنیم. زمان سفر سردار قآنی به عراق، هیچ ارتباطی به گفت‌وگوی عراق و آمریکا ندارد و این سفر در راستای منافع دو کشور و روابط دوجانبه است، حالا می‌خواهد مذاکرات باشد یا نباشد.

ایسنا

عبور دومین نفتش ایران از تنگه جبل الطارق
دومین نفتش ایرانی به نام فاکسان درحال بازگشت به ایران است. فاکسان جزو پنج نفتکشی بود که از ایران به ونزوئلا بنزین صادر کرد. یک گمانه‌زنی این بود که بعد از تحریم نفتش‌های ایرانی توسط آمریکا، نیروی دریایی انگلیس که تنگه جبل الطارق را مدیریت می‌کند، ممکن است برای عبور نفتکش‌ها مشکل ایجاد کند که این اتفاق رخ نداد.

اعتمادآنلاین

روزنامه شهرامیدوزندگی

۳۳شبه ۲۲خبر ۱۳۹۹۲۲خبر ۱۳۹۹۲۲خبر ۱۳۹۹

۱۱SHAHRAANWS.IR

سیاست

علی ربیعی سخنگوی دولت

محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه

اسد...بادامچیان دبیرکل حزب مؤتلفه اسلامی

که رئیس مجلس، قائل به تسامح و تساهل باشد و این رفتارها را نادیده بگیرد.

رسول منتجبینیا دبیرکل حزب جمهوریات ایران اسلامی

ناصر ایمانی تحلیلگر سیاسی اصولگرا

ایرج مسجدی سفیر ایران در عراق

ویدئو

